

Koers Inclusief;

Zo doe je dat in de praktijk

Colofon

Titel Koers Inclusief; Zo doe je dat in de praktijk
Auteurs Marlieke de Jonge, Jelly Bruining & Louis Polstra
Uitgever Kenniscentrum Arbeid Hanzehogeschool Groningen
april 2014
Reeks Kenniscentrum Arbeid, nr. 10
ISBN/ean 9789079371136

Kenniscentrum Arbeid
Postbus 30030
9704 AA Groningen
Nederland
kca@hanze.org
www.hanze.nl

© 2014 Hanzehogeschool Groningen, The Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudiging en uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting pro (Stichting Publicatie en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise without prior written permission of the publisher.

Koers Inclusief;
Zo doe je dat in de praktijk

Marlieke de Jonge
Jelly Bruining
Louis Polstra

April 2014
Lentis
Gemeente Groningen
Kenniscentrum Arbeid

Voorwoord

In Groningen willen we dat alle Stadgers meedoen en iedereen erbij hoort. Dat is natuurlijk makkelijker in beleid geformuleerd dan in de praktijk uitgevoerd.

Onze stad heeft een open en uitnodigend klimaat, maar is van huis uit ingericht op een beperkte bandbreedte burgers. Inclusief denken is uitgaan van de diversiteit van de Groningse bevolking.

De uitdaging voor de komende jaren is onszelf voortdurend de vraag stellen hoe we zoveel mogelijk burgers in beeld houden en de kans geven op eigen wijze bij te dragen.

Zo leren kijken is een cultuuromslag die al doende moet landen in de hoofden en het handelen van alle betrokkenen: buitengewone burgers, ambtenaren, beleidsmensen en overige Stadgers.

Mensen verschillen. De één past makkelijk, de ander moet een fikse afstand overbruggen: fysiek, psychisch, verstandelijk, cultureel... Maar we zijn allemaal burgers in Stad met inwisselbare rollen - daar ligt de verbinding. Een ambtenaar is geen instantie, een mens met een 'handicap' geen kwetsbare groep. In categorieën verliezen mensen hun menselijk gezicht en wij elkaar uit het oog.

Op mede-menselijk niveau snappen we best dat iedereen zo gewoon mogelijk wil werken, wonen, sporten, recreëren, kortom samen-leven. Op geploegde grond is het goed zaaien en oogsten.

Het boekje is een idee van Marlieke de Jonge. Marlieke heeft haar ervaringen met mee doen en erbij horen en die van mede Stadgers verzameld en op papier gezet. Het zijn verhalen die tot nadenken stemmen, die de creativiteit en het oplossingsgerichte denken stimuleren. Daarnaast laten de verhalen zien dat het in de praktijk vaak helemaal niet zo moeilijk is; respect, contact, rekening houden met elkaar, wederkerigheid en communicatie bieden de basis, creativiteit en oplossingsgericht denken doen de rest. Dat blijkt ook uit de reacties van de ambtenaren. Zo is het een positief boekje geworden, dat duidelijk maakt dat een gevarieerde, wederkerige duurzame samenleving ons allemaal verrijkt. Daar geeft dit boekje een prikkelende positieve impuls aan!

Peter Teesink

Groninger Management Team Gemeente Groningen

Inhoudsopgave

Koers inclusief	9
Biodiversiteit	13
Helpen is een wederkerig werkwoord.....	17
Topsport	23
Als je het niet ziet, zie je het niet	27
Appeltaart.....	31
Werk jij of werk ik?	35
De boom.....	38
Even niet aan gedacht	41
Spoor zoeken.....	45
Jumbo-klant op wielen	49
Recht op een bekeuring.....	53
Experiment Groen	57
Plaatselijk inclusief	59
Voetbal of VIP?	63
Wie het kleine niet eert	67
Werelden apart	69

Koers inclusief

1. Gewoon anders

Gewoon anders

Als het niet gewoon kan,
doe ik het gewoon anders.

Anders is ook gewoon,
Maar dan anders.

Eigenlijk hetzelfde dus,
de koers,
de richting
het doel.

Een handicap is niks meer of minder dan een voortdurende confrontatie met een samenleving die niet op je ingericht is.

Dat betekent dat gewoon meedoen en bijdragen altijd iets extra vraagt. Soms hulpmiddelen en aanpassingen, maar in ieder geval creativiteit en inspanning. Niks gaat vanzelf. Dat wordt makkelijk vergeten.

Als een ander denkt: 'Even een bioscoopje pikken', dan heb je daar op wielen een half reisbureau voor nodig.

Welke bioscoop kan ik in? Hoe dan?

Kan ik er komen? Hoe organiseer ik vandaag vervoer?

Wie wil mee?

Ben ik op tijd thuis voor de hulpverleners?

En als ik naar de wc moet?

Etc. etc.

2. Koers inclusief

Er bestaat geen inclusieve samenleving die dat allemaal oplost. Maar '**Koers Inclusief**' maakt de reisroute wel zichtbaar, haalbaar en minder eenzaam.

Het is niet zo'n probleem om je 'op z'n kop en ondersteboven' aan te passen. Een deel went en de rest zie ik maar als topsport.

Je voortdurend moeten legitimeren en uitleggen, **dat** is pijnlijk.

Het spijt me: als ik het niet zie, **zie** ik het niet.

Sorry dat ik besta.

Het leven is echt ingewikkeld met een hoofd vol stoorzenders.

Op grond van je handicap in een categorie ondergebracht worden als apart soort burger, dat is ook pijnlijk.

In categorieën verliezen mensen hun menselijk gezicht en hun waardigheid. Moslims, Antillianen, Doven of Junks: zo ga je als mensen niet met elkaar om.

Categorieën-denken is contact vermijden.

Juist als meespelen extra inspanning vraagt, moet het voldoende **ruilmateriaal** opleveren om de moeite waard te zijn:

Concreet:

- **Heb ik er zelf iets over te zeggen?**
- **Hoeveel erbij-horen levert het op?**

De eerste vraag gaat over regie, verantwoordelijkheid en individuele vrijheid. De tweede gaat over (maatschappelijke) verbinding, ertoe-doen. Mensen zoeken altijd een evenwicht tussen individuele vrijheid en maatschappelijke verbinding.

Die twee zijn onlosmakelijk verbonden. Omdat vrijheid zonder anderen geen betekenis heeft en ondragelijk eenzaam maakt.

En omdat een Inclusieve Samenleving zonder wederkerigheid niet duurzaam is. Als iedereen de Inclusieve Samenleving alleen voor zichzelf en 'ons soort mensen' ziet, is het een verloren zaak.

3. Wederkerigheid

Mensen hebben elkaar nodig. Het spel van 'hulp vragen en helpen' krijgt in dat perspectief de betekenis van bijdragen aan een sociaal leefklimaat. Het helpt contact onderhouden en geeft binding in een maatschappij, die veel vertrouwde sociale verbanden aan het verliezen is.

In hetzelfde licht worden ook conflicten en belangenverschillen zinvol:

zolang ze niet tot een breuk leiden is het gelegenheid voor ontmoeting. Bij de prijs van een Inclusief-koersende samenleving inbegrepen.

Burgers moeten elkaar leren verdragen en begrenzen. Dat kan alleen als ze elkaar voortdurend tegenkomen: van straat tot sportvereniging, van school tot werk.

Een gemeenschap die anders-zijn en schaduwkanten niet uit beeld parkeert maar ermee om gaat, maakt zichzelf veel minder kwetsbaar en angstig. Veerkracht en weerbaarheid zijn sterke kwaliteiten in crisistijden. Die leer je in contact en confrontatie, niet op afstand.

4. Inclusief beleid loont

Inclusief in de zin van de **gevarieerde samenleving** die recht doet aan de brede variatie mens-zijn. Inclusief in de zin van **domein-breed burgerschap**. Mensen wonen niet alleen, ze werken, zorgen en worden verzorgd, leren en recreëren in een divers rollenrepertoire. Dat is de essentie van burgerschap.

Als wij pleiten voor inclusief beleid, dan bedoelen we beide vormen van diversiteit: volwaardig burgerschap en/in een gevarieerde samenleving.

Wat is nu concreet 'Inclusief Beleid'?

Beleid is inclusief als het bij de voordeur rekening houdt met de diversiteit van de Groningse bevolking en zorgt dat bij wonen, werk en leven zoveel mogelijk Stadgers zo gewoon mogelijk mee kunnen doen.

Zodat de Gemeente aan het eind van de rit zichzelf niet belast met allerlei 'kwetsbare groepen' en marginaal participerende burgers. Waar dan onnodig veel bijzondere voorzieningen voor geregeld moeten worden. Dat is duur op den duur.

Met pro-actief en inclusief beleid kan het slimmer.

5. Beleid in de praktijk

Het lastige van 'Inclusief beleid' is dat je het niet kunt regelen.

Het is een **cultuuromslag** die moet landen in de hoofden en het handelen van alle betrokkenen: buitengewone burgers zelf, ambtenaren, medewerkers van diensten en overige Stadgers.

De Gemeenteraad kan sturen en faciliteren, maar in de praktijk moeten we het met elkaar doen en leren. Dat is een strategie die past in een daadwerkelijk participatie-samenleving ('civil society'): beleid sluit aan bij de dynamiek en diversiteit van de burger.

Zo is eigen verantwoordelijkheid serieus te nemen.

Nu hebben we het geluk dat Groningen een studentenstad is. Dat levert naast de eeuwige zwerf fietsen en geblokkeerde afritten een open klimaat op.

Wij hebben alle vertrouwen in de 'surfende samenleving' die veel makkelijker omgaat met diversiteit dan de 'kwetsbare categorieën-denkers' en de 'blauwdruk-ontwerpers'.

We hebben intussen al enige ervaring opgedaan met slimme samenlevingsverbanden tussen mensen met makke, studenten en dienstmedewerkers.

Juist van dwarsverbanden en generatiesprongen is veel te leren.

Wij hebben er alle vertrouwen in.

Biodiversiteit

Media-debatten volgend heb ik één begrip ontdekt dat PVV, PVDA, de Partij voor de Dieren t/m de SGP verbindt en dat is biodiversiteit. Bescherm het leven, let op de **variatie** in de natuur. Iedereen begrijpt meteen het belang van geur, kleur en veelvormigheid in alles wat er groeit en bloeit in de planten- en dierenwereld om ons heen. Iedereen kan er ook grenzeloos van genieten. Biodiversiteit wie kan daar nu op tegen zijn?

Zolang het niets kost tenminste.

Waarom, waarom moet er dan voor de menssoort een uitzondering gemaakt worden? Waarom vinden sommige mensen dat anderen gelijk moeten zijn en anderen dat iedereen gelijk behandeld moet worden?

Waarom gelijk? Wat is de grap van gelijk?

Ik begrijp het niet.

Ik houd van **verschil**.

Van verschil kun je leren, met verschillende kwaliteiten en capaciteiten kun je elkaar leuk aanvullen, diversiteit geeft eindeloos veel nieuwe verhalen, andere meningen, verfrissende ideeën...

Verschil is de motor van het leven.

Van gelijkheid gaan we hartstikke dood met z'n allen.

Dus???

Het is wel aardig om te zorgen dat 'anders' een beetje in de buurt blijft. Het verschil moet niet zo groot worden dat je elkaar niet meer kunt volgen.

Maar daar is iets aan te doen.

Voor dat goede doel beschikken wij mensen over het fenomeen '**communicatie**': beeld, geur, geluid, taal.

Mensen hebben daar onderweg de evolutie zoveel meer op bedacht dan de meeste andere levende wezens, je zou zeggen: afstand is letterlijk en figuurlijk geen punt. Probleemloos overbrugbaar.

Communicatie is iets anders dan de heilige vrijheid van meningsuiting – sec.

Communicatie is **uiting plus contact**.

Je hebt niet alleen een verhaal, emotie of mening, je wilt ook nog dat de boodschap overkomt.

Als je dat belangrijk vindt, zorg je voor **passend verpakkingsmateriaal**. Dat kan dezelfde taal zijn en aansluitend vakjargon, maar ook aandacht voor verschil in beleving en betekenisgeving.

Dezelfde woorden kunnen voor andere mensen/kinderen een andere lading hebben. Zulke misverstanden komen in de beste visvereniging voor. Komt mijn boodschap uit de verf zoals ik bedoel? Wie gehoord wil worden doet z'n best om zo heel mogelijk over te komen. Met behoud van eigen inhoudelijke waarde. Dat is soms een beetje schipperen.

Waarom communiceren we eigenlijk?

Waarom het risico nemen dat je grootste gelijk onderweg sneuvelt? Wie het volmaakt wil houden, kan zich beter isoleren in een atoomvrije bunker met alleen voortschrijdend inzicht als ordeverstorende factor. Zinloosheid lijkt me in die situatie de grootste vijand. Zonder contact met anderen is het leven weinig de moeite waard. Mensen delen ideeën en meningen om er **samen beter** van te worden. Dat is de zin van debat, het gesprek bij de supermarkt, op het schoolplein. Dat is de zin van alle verkeer in de openbare ruimte. Contact en het afstemmen van verschil, het verbaal en fysiek oplossen van het eeuwige probleem van afstand en nabijheid.

Communicatie vraagt **vertrouwen**.

Zonder vertrouwen wordt het niks met contact.

Vertrouwen is gebaseerd op **eigenwaarde**, het besef dat je niet van de plaat gepoetst wordt als je een ander ontmoet.

'Hoe meer eigenwaarde, hoe minder ego-identiteit gedemonstreerd hoeft te worden' is mijn stelling.

Staat ter discussie, trouwens.

Ik hecht niet aan mijn grootste gelijk.

Eigenwaarde verdraagt met gemak verschil van mening.

Dus vraag ik mij af of dat misschien het probleem is met de non-communicatie die ik overal om me heen bespeur. Waarom 'vergeten' mensen te vragen en te overleggen?

Waarom is 'anders' direct eng en onveilig?

Waarom wordt biodiversiteit onder mensen negatief beleefd?

Is dat misschien gebrek aan identiteit, eigen-waarde, van belang zijn voor de gemeenschap, ertoe-doen?

Bang om gekwetst te worden, eruit gegooid zelfs?

Niet gehoord/gezien te worden?

Niemand te zijn, niks?

Wat is er anders moeilijk aan anders?

Ik begrijp er echt niks van, ben ik bang.
Ik voel de angst van mensen. Die respecteer ik ook.
Maar wat ik niet begrijp is dat niemand lijkt te snappen dat die **angst het probleem** is. Niet de ander die anders is.

Biodiversiteit is de bron van leven.

Bij elke stap die ik adem, ga ik **vertrouwen investeren** in die koers: de realiteit van de gevarieerde samenleving.

Dat zal misschien niet altijd makkelijk zijn, maar het is de enige reisroute.

Vertrouwen is de basis van contact.

Zoals controle de weg van angst is.

Contact is het punt van ontmoeting met de ander.

In contact overbrug je de afstand en de angst.

De ervaring leert dat het altijd meevalt.

Wat valt er te verliezen?

Niks.

Wat te winnen?

Alles.

Linksom of rechtsom is de rekening snel opgemaakt: duurzaam samenleven draait om biodiversiteit waarderen en benutten.

'Je ziet het pas als je het doorhebt'.
(Johan Cruyff)

Maar als je het doorhebt, ziet de wereld er ineens heel anders uit.

Veilig, vertrouwd en grenzeloos.

Omdat je met de stroom meezwemt.

Helpen is een wederkerig werkwoord

Helpen en geholpen worden levert een forse bijdrage aan het sociale leefklimaat.

Van helpen weten we dat inmiddels: na de professionele zorgverlener is nu ook de mantelzorger op het erepodium gehesen. Terecht, maar het is een kwetsbare positie. Bij elke economische tegenslag is vooral de 'care'-kant van de zorg een bedreigde diersoort.

Voor 'cure' ligt dat anders.

'Cure', behandeling is tijdelijk, meestal zichtbaar effectief tot spectaculair op t.v. Behandeling en genezing willen we allemaal graag weten. Dat geeft hoop, vertrouwen en zekerheid.

'Care' daarentegen, zorg, verzorging, begeleiding, assistentie is o.k. ter overbrugging, maar in blijvende situaties zeilen we er liever omheen.

In onze samenleving is **individuele onafhankelijkheid het ideaal**. 'Zorg voor jezelf, een ander doet het niet'. Eigenlijk is dat onzin: de hele samenleving draait op interdependentie (wederkerigheid) en ruil-relaties.

Hoe ingewikkelder onze maatschappij, hoe meer we afhankelijk zijn van dienstverlening van anderen.

Dat zie je als de stroom uitvalt of een computersysteem crasht.

Maar 'zo zelfstandig mogelijk' blijft een hardnekkige erfenis van de Verlichting.

Het individu dat zichzelf verwezenlijkt en ontwikkelt, zelf verantwoordelijk is en zelf schuldig als het mis gaat.

Ik hecht erg aan verantwoordelijkheid en eigen regie, maar op het terrein van onafhankelijk ben ik allang wijzer geworden.

Onafhankelijke mensen zijn nl. helemaal niet goed voor de maatschappij.

Ze dragen niets bij aan wederkerigheid, wat in wezen de zin is van samenleven.

Waarom zou je anders de moeite doen?

Omdat je elkaar nodig hebt bijvoorbeeld en omdat het nodig is om nodig te zijn.

Samen-leven = je verbinden en verbonden voelen/weten met de mensen om je heen.

Samen-leven is ook frustratie verdragen.

Omdat die samenleving nu eenmaal gevarieerd in elkaar zit en zich juist op dat verschil draaiend houdt.

Een verschil is af en toe geschil, conflict, gedoe, touwtrekken om de macht en de ruimte.

Dat hoort erbij.

Waar conflicten makkelijk tot afstand, misverstand, ruzie en oorlog leiden, draagt helpen en geholpen (willen) worden bij aan verbinding.

Zo houden we de boel bij elkaar. Naast de zwaartekracht en andere natuurwetten.

In de meeste andere culturen hoort helpen bij samenleven en is er onlosmakelijk mee verbonden.

Met de Verlichting is in de Westerse cultuur het individu gaan domineren.

Mooi, maar je kunt ook overdrijven.

‘Zo zelfstandig mogelijk’ **is** echt overdrijven.

Als vervolgens bepaalde waarden en kwaliteiten gaan domineren en verworden tot normen die je dient te halen om aan de criteria van volwaardig burgerschap te voldoen, dan is er echt iets mis.

Dan gaan we met z’n allen iets missen, nl. een essentieel **instrument** dat zorgt voor **sociale samenhang**: hulp-vragen.

Hulp-vragen legt contact, schept ontmoeting.

Hulp-vragen geeft een ander de kans om nodig te zijn, zich verbonden te voelen en erbij te horen.

Hoe past **professionele hulpverlening** eigenlijk in deze visie?

Makkelijk.

Professionele hulp zet een samenleving in als bijzondere kennis, deskundigheid of handvaardigheid vereist is of als het evenwicht vragen-geven ver te zoeken is. Dat is de gedeelde verantwoordelijkheid van een gemeenschap.

Maar collectief georganiseerd of onderling uitgewisseld: helpen en hulp-vragen is geen gunst of recht maar dagelijks onderhoud van het leefklimaat. Zo dient ze haar rechtmatige plaats terug te krijgen in onze overgeïndividualiseerde, vereenzaamde samenleving.

Uit weloverwogen eigenbelang van iedereen.

Als expert in strategisch hulp-vragen geef ik u een aantal tips mee om het spel maximaal te benutten.

Succesvol hulp-vragen: hoe doe je dat als burger en als overheid?

Tips voor succesvol hulp vragen als burger

- Durf hulp te vragen, niemand kan alles alleen
- vraag hulp, eis het niet
- wees duidelijk wat je nodig hebt en waarom
- geef informatie die er toe doet
- stel je actief op als medewerker
- zeg gewoon dank je wel!
- Bied hulp aan, iedereen kan iets

Tips voor succesvol hulp vragen als overheid

- aansluiten bij directe belangen en kennis van burgers
- benodigde informatie in hapklare brokken multimediaal
- betrekken van burgers bij hele traject
- eerlijk bij pech onderweg
- delen en vieren van succes
- iedereen in beeld als medestadter

Zo draagt hulp-vragen bij aan eigen en andermans eigen-waarde en zelfrespect.

Op de afrit naar de ‘civil society’

Tussen mij en de rest van de samenleving ligt een aaneenschakeling van obstakels. Zo iets noemen we ‘handicap’. Omdat ik in de minderheid ben. Anders heet het ‘maatschappelijke misstand’.

Een ‘handicap’ is niks meer of minder dan een voortdurende confrontatie met een samenleving die niet op je berekend is.

Feitelijk zit een handicap dus halverwege individu en maatschappij. Gemakshalve wordt er meestal een persoonsgebonden defect van gemaakt. Dat voelt minder pijnlijk voor de anderen. Gevolg is wel dat je de onmacht niet eens kunt delen als erkend gehandicapte of voor mijn part ‘chronisch zieke’. Een handicap betekent zo uitsluiting.

Dat vind ik pijnlijk.

Niet de handicap maar de *uitsluiting*.

Dat kan de bedoeling niet zijn en het kan best beter. Ik snap dat ik als meervoudig onaangepast exemplaar van het menselijke soort meer moeite moet doen om mee te spelen dan anderen, meer moet inleveren van mijn eisenpakket, flexibeler moet zijn, verdraagzamer etc. etc.

Maar helemaal niet meespelen als zelfdenkend en zelfhandelend subject ... ‘no way’!

Tussen mij en de rest van de samenleving ligt een ‘never ending’ reeks *hobbelingen overdwars*.

Dat begint ‘s morgens met zoeken naar de juiste werkelijkheid en eindigt ‘s avonds met een sprong in het diepe van de slaap, het toppunt van controleverlies.

Daartussen zitten een defect lijf en startproblemen, wachten op de zoveelste hulpverlener, het trapje bij de voordeur, niet-ziende ogen en de lantarenpaal, kapotte liften, de kuil in de weg en de driewiel fiets, voortdurende communicatiestoringen, de onbereikbare bel en het groot handboek ‘Hoe legitimeer ik mijn bestaan’. Kommer en kwel? Nou nee, ik kies voor topsport.

En vandaag gaat de vlag uit.

Ik sta op het erepodium en zing het Wilhelmus.

Mijn *participatie-race* beschikt vanaf nu over een op/afrit. Dat betekent dat ik ‘s morgens zomaar met wielen en al aan het werk kan. Geen afspraken hoeft af te bellen omdat ik vast zit vanwege dwarsparkerende burens. Dat ik

thuis kan komen zonder bang te zijn mijn huis niet te bereiken. Buren alleen hoeft te vragen om hulp bij het stoep-ruimen van zwerf fietsen. Hoera! Hoera! Hoera!

Lang leve de dienst ROEZ (Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken) van de *gemeente Groningen*. In straatoverleg met hun medewerkers en mijn burens hebben we samen een oplossing geknutseld waarbij de Gemeente gelet heeft op groenvoorziening, afwatering en bestemmingsplan, de burens

op parkeerplekken en kinderspeelsterrein, ik op mijn op/afrif naar de samen-leving en mijn toekomst als participierend burger-op-wielen. Hoera!

Bij Groningen begint de victorie.

Wij zijn geslaagd voor ons examen 'civil society'. We hebben het samen opgelost met maximale winst voor iedereen. Beetje inleveren hoort daarbij. Dat heet daadwerkelijk de pijn eerlijk verdelen. Gaat prima mits je mee kan onderhandelen en beslissen. Zoiets versterkt de sociale samenhang van een wijk meer dan 20 projectontwikkelaars achter een bureau kunnen verzinnen. Dierbaar Bestuur van mijn Stad en Land: zo bouw en onderhoud je een 'prachtwijk': lokaal, inclusief, met gezond verstand en vertrouwen.

Zonder beleid kun je een stad niet besturen. Je moet zeggen wat je doet. Daarom zijn er teksten over prachtwijken, over 'een stad voor iedereen', over stadsdeelcoördinatie, over wijkbeheer, over bewonersparticipatie. Papier is geduldig.

Van al die teksten op zich wordt een mens niet gelukkig. Maar - als we met elkaar nu eens niet in de tekst gaan zoeken waarom iets niet kan, maar hoe het dan wél kan?

Je moet niet alleen zeggen wat je doet. Het wordt pas wat als je ook gaat doen wat je zegt.

*Bernard Kromme
hoofd Communicatie en P&O
dienst RO/EZ*

Topsport

Sport neemt in onze samenleving een belangrijke plaats in.

Niet in mijn leven: het zit er gewoon niet meer in. Als ik mijn dagelijkse klussen voor elkaar heb, is mijn tijd op, mijn energie op, mijn lijf op en lig ik voor Pampus. Als het leven niet meer vanzelf gaat, moet je keuzes maken en in mijn leven heeft het hoofdstuk 'Sport' het afgelegd. Heel eenvoudig. Nee, meestal zit ik daar niet mee. Ik heb zoveel vanzelfsprekende zekerheden en dromen moeten inleveren die méér pijn doen: mobiliteit en pijnloos leven, samenwonen, kinderen, vertrouwen in een toekomst... Ik ben gewoon ontzettend goed geworden in afscheid nemen – zonder mezelf in te leveren en de slachtofferrol te adopteren. Dat is de kunst: baas blijven in eigen lijf en leven, ook en vooral als het niet meezit. Ik zie leven met een kluwen van somatische-, psychische- en verslavingsproblematiek als een onvrijwillige en noodgedwongen uitdaging. Mijn topsport heet 'overleven'. En geloof maar dat het topsport is!

Overleven is een vaardigheid die in onze oververzorgde samenleving ondergewaardeerd en niet begrepen wordt.

'Loop je nog?', zegt de medisch specialist verwijtend. Medisch-technisch zou ik namelijk helemaal niet meer kunnen lopen.

Hij vergeet dat een echte 'survivor' zich niet laat begrenzen door zoiets als medische onmogelijkheden.

Kort samengevat: ik train mijn beenspieren op een driewiel fiets, zodat ik met een zelfverzonnen looptechniek net een beetje kan lopen als ik lichtgewicht blijf en de pijn dissocieer (psychiatrisch vakjargon voor afsplitsen = mijn favoriete overlevingsstrategie). Maar daar is de gezondheidszorg niet op berekend. Integendeel, het maakt haar onzeker: patiënten moeten zich wel aan de regels houden, anders zijn ze niet programmeerbaar.

'**Zorg op eigen maat mobiliseren**' valt daarom absoluut onder de **behendigheidssporten**. Ik vertaal inmiddels feilloos psychisch in somatisch, simplificeer mijzelf in hapklare probleembrokken, lieg op aangepaste wijze protocol-diagnoses bij elkaar... teneinde te krijgen wat ik nodig heb. Daar is jarenlange training aan voorafgegaan, kan ik wel zeggen.

Naast de ervaringskennis-ontkennende gezondheidszorg is mijn vaste tegenstander de **samenleving die niet op me ingericht is**. Neem het **openbaar vervoer** waar ik als bijna-blind absoluut op aangewezen ben.

Elke reis vereist een zorgvuldige planning:

- de afstand en de overstap-risico's
- de ontoegankelijke trajectonderdelen
- berekende 'pech onderweg' zoals een lift met het bordje 'defect', een lekke band, een opgebroken perron, een te steile helling etc.

Elke **blokkade** vraagt om een oplossing – vooraf of ter plekke. Vervolgens vragen, vragen en nog eens vragen:

- ik ben geregeld mij en de weg kwijt
- ik kan de borden niet lezen
- ik krijg mij plus fiets niet in en uit de trein zonder hulp
- ik ben te langzaam
- en ik sta altijd in de weg

Daar moet ik de samenleving dus allemaal zorgzaam op trainen.

Leven met een handicap is ook een voortdurende **assertiviteitstraining**. 'Mevrouw, u staat in de weg'.

Boft u even, u kunt om me heenlopen, ik niet.

'Mevrouw, u mag hier niet fietsen'.

Kunt u mijn een spoedcursus lopen geven?

Ik houd me graag aan de regels zolang de regels zich aan mij houden, maar dan is het wel over.

De lastigste tegenstander van mij ben ikzelf, mijn lijf in het bijzonder. Ik heb het leren haten en dat is niet verstandig.

Eigenlijk verdient mijn lijf juist **waardering** om zijn creativiteit in overleven. Functies blijken in noodgevallen inwisselbaar en aanpasbaar tot en met geheugen, hartslag en ademhaling toe. O.K., ik weet dat het niet mag. Maar is dat niet waarom ik dit verhaal schrijf? Om respect en ruimte voor mijn topsport 'overleven'. Professionele sportmensen streven naar het verbreken van records – grenzen dus.

Nou ik ook.

Resten drie grote **verschillen** tussen gewone topsport en de topsport van vaste klanten van het gezondheidsbedrijf.

1. Wij krijgen geen medaille voor onze buitengewone prestaties.
2. Normaal is doping streng verboden, terwijl wij het in ruime hoeveelheden voorgeschreven krijgen.
3. Normaal is topsport strikt aan leeftijd gebonden. Wij gaan door tot we er dood bij neervallen.

Over topsport gesproken.... (reactie op...)

Ik ben geen sporter en heb ook niets met een sport, die gaat over wedstrijdmentaliteit en competitie.

Nu weet ik wie het verhaal over topsport heeft geschreven en zie daarin duidelijk de overwinnaarsmentaliteit. Doorgaan met een ongelofelijke grote portie optimisme en drive om door te gaan. Soms nogal ongenueanceerd, overal dwars doorheen. Ik moet zeggen het werkt aanstekelijk. Voor mij is het weliswaar werk om te praten over toegankelijkheid, maar voor deze topsporter is het, het leven in 24 uur per dag.

De bereikbaarheid van de meest alledaagse voorzieningen moet voor iedereen logisch zijn, ook van de medeweggebruikers. Bewust wording moet bij iedereen plaats vinden. Mindervaliden als normaal zichtbaar onderdeel van het dagelijks leven. Maar het is een illusie dat we dat met een publiciteitscampagne alleen kunnen bereiken.

Zorg dat bereikbaarheid de overheid een zorg is en die in ons DNA zit. Door te zorgen dat de hulpwielen, rollators, scootmobiels, stokken in de openbare ruimte een normaal onderdeel van de maatschappij vormen zal de bewustwording langzaam aan groter worden.

En als wij als overheid er niet actief aan werken, wie doet het dan wel?

*Chris Emaar
stedebouwkundig ontwerper,
gemeente Groningen,*

Als je het niet ziet, zie je het niet

Misschien staan er van die oranje pilonnen...
misschien een waarschuwingsbord...
misschien staat er her of der een rood-wit hekje...
misschien een stukje afzettingsband...
misschien...

Maar als je het niet ziet, zie je het niet.

Zo simpel zit de wereld in elkaar als je blind bent: wat je stok niet raakt, komt bij jou niet in beeld.

Tenzij je een hond hebt natuurlijk. Die kijkt wel uit voor hobbelingen overdwars. Maar ja, niet iedereen heeft de luxe van een hulphond. Een huisdier past ook niet in ieders leven. Dus zo loop je en zo ga je onderuit.

De bekende route naar je werk zit centimeter-precies in je centrale computer geprogrammeerd: je weet wat je kunt verwachten en waar de knelpunten zitten.

Totdat...

Tot er iets aan de hand is met het ingewikkelde leidingnetwerk onder de grond. Is kapot, moet vervangen: water, gas, elektriciteit, kabel of riolering. Dat betekent graafwerk voor de betrokken dienstverlening. Diep graafwerk als je pech hebt zoals vandaag. Nietsvermoedend wandel je om een uur of 7 in de morgen je vaste programma naar de bushalte en dan verlies je ineens alle houvast in de wereld. Je voelt jezelf letterlijk in een zwart gat vallen. Au! Snetverderrie!

Je ligt en je enkel steekt gemeen.

Helemaal gedesoriënteerd focus je eerst op de schade.

Gebroken? Nee toch?

Gelukkig, het lijkt mee te vallen.

Maar waar ben je, wat is er gebeurd?

Lichte paniek breekt uit.

Je roept maar eens 'help!' in het luchtledige.

Wie is al zo vroeg op pad? Het duurt dus even.

'Help! Ik ben gevallen.' Ja dat is iets dat zeker is. 'Help! Is er iemand?

Ergens?'

Normaal gesproken voel je je niet erg gehandicapt zonder zicht. Als je niet anders gewend bent, maak je je aanpassingen en routines. Maar in deze situatie heeft de wereld nergens meer een ankerpunt.

Eindelijk een mensenstem: 'Bent u gevallen? Kan ik u helpen?'

‘Ja graag!!’

Met mensen in de buurt is het leed snel geleden. Mensen zijn je eerste en voornaamste hulpmiddel als je blind bent. Ze zijn je ogen en je gids in een uiterst complexe werkelijkheid. Mensen structureren de chaos.

Als ze die niet veroorzaken.

Het had heel anders af kunnen lopen.

Een beetje pech en je breekt een been of je valt een gat in je hoofd of zoiets.

Probeer het dan maar eens met blindenstok en krukken tegelijk: dat wordt hogere school-techniek.

Liever niet dus.

Risico is nooit 100 % uit te sluiten. Soms moet er gewoon graafwerk verricht worden om ons kabel- en buizen netwerk te repareren. Natuurlijk. Maar s.v.p., dierbare technische hulptroepen: eerst een degelijke afzetting om uw activiteiten als ze gevaarlijk zijn voor niet-ziende medeburgers.

U weet niet wanneer wij ons verplaatsen, wij weten niet wanneer u graaft.

Dus: safety first! Eerst een hek en dan de kuil.

In die volgorde.

U levert een directe bijdrage aan onze veiligheid en bestaanszekerheid.

‘Elk nadeel heb z’n voordeel’*: dag of nachtmarkering maakt voor ons geen verschil, verlichting is niet nodig.

Dat is de milieuvriendelijke kant van blind-zijn.

P.S. Wij spreken in eerste instantie de eigen diensten van de Gemeente aan, maar bij aanbestedingen zijn zulke maatregelen eenvoudig als voorwaarde te stellen.

* Citaat Johan Cruyff

Uit dit verhaal blijkt weer dat goed en veilig werken in de openbare ruimte van groot belang is.

Wat doen 'wij van de gemeente', de werkers in die openbare ruimte, hier nu aan? We doen al veel, maar we zijn er nog niet.

Wij zijn een paar jaar geleden VCA-gecertificeerd. Dat betekent dat al onze werkers zijn opgeleid in het Veilig (en Gezond) werken. Zij weten dus waar ze op moeten letten. Ook onze aannemers moeten aan de eisen van veilig werken voldoen.

Inclusief denken? Naar aanleiding van het verhaal van Marlieke heb ik aan verschillende collega's gevraagd: 'hoe zet je een gat af, of een sleuf, en waarom?' Het antwoord dat ik kreeg was: 'met hekwerk.' En sommigen voegden daaraan toe: 'dat is veilig voor ons.' Inclusief denken is het (nog) niet helemaal. Maar we zijn een heel eind op de goede weg!

*Margriet Seip,
Afdelingshoofd Wijkbeheer*

Appeltaart

Sommige mensen hebben een hoofd om boeken mee te lezen, andere mensen hebben een kop om te organiseren en weer anderen een brein om heel goed appeltaart mee te bakken. Liefst samen, want appeltaart: daar moet veel liefde in.

Iedereen kan wel meer met zijn hoofd dan één ding, maar niemand alles. Dat is heel gewoon.

Minder gewoon is dat sommige kunstjes **meer gewaardeerd** worden dan andere. Los van het product. Want zeg nou zelf, waar heb je meer aan: appeltaart of een gortdroog onderzoek?

Wat helemaal vreemd is, is dat bij een aantal best ingewikkelde trucs niemand zich meer afvraagt **of je dat wel kan of moet kunnen**.

Horen, lopen en praten bijvoorbeeld.

Je doet het vanzelfsprekend of het heet meteen 'gehandicapt'.

Wat is er mis met 'zien met je oren' of 'lopen op wielen'?

Dat de samenleving er niet op ingericht is, dat is er mis mee. Als iedereen op wielen liep, was de wereld een stuk horizontaler.

Die samenleving wordt met de dag **veeleisender**.

Niet alleen mag je fysiek niks mankeren, ook met vaardigheden en leervermogen dien je minstens 'standaard' te produceren. En die standaard-lat wordt steeds hoger gelegd. Eenzijdig hoog m.b.t. intellectuele capaciteiten bijvoorbeeld.

Alsof de wereld daarop draait en niet op andere kwaliteiten als handvaardigheid, emotie-expressie, zorgzaamheid, kwetsbaarheid en... liefde.

Ik noem maar eens wat.

Sommige mensen hebben een makkie aan de elektronische snelweg-wereld en anderen ploeteren zich een rotje en dan lukt het nog niet.

Neem **lezen en schrijven**.

Wie dat niet in hoofd en vingers heeft, wordt elke dag geconfronteerd met onmacht.

Een routewijzer hier en een gebruiksaanwijzing daar, een simpel bonnetje, krant, computerprogramma en stapels papieren.

Niemand vraagt of je het kunt lezen. 'Nee, dat **zie** je toch? Hier staat het zwart op wit!'

Ja, maar jouw hoofd zegt het niks. Ook niet in het Engels.

En dan dat eeuwige gezanik met enquêtes, formulieren en handtekeningen.

Gek wordt je ervan!

‘Dat begrijpt u toch wel?’

Ja, nee, **niet** met al die **woorden!** En niet zo **ingewikkeld!**

Meestal los je veel op met **camouflagemateriaal**. Die krant hoef je niet te lezen – je luistert eens wat nieuws op de tv. Je zegt dat je niks geeft om buitenlandse films en al die culturele onzin.

Je leert wel toneelspelen onderweg, om niet uit de toon te vallen of te moeten uitleggen dat je dat complexe gedoe toevallig niet **kan**. Want dan vindt ineens niemand het meer interessant dat je verbazend goed bent met dieren, tuinieren en appeltaart bakken. Of ze vragen het recept!

Nee, je moet eerst kunnen lezen en schrijven – dan tel je pas mee.

Waarom?

Er zijn **grenzen aan de leervaardigheid van een hoofd** en die grenzen liggen niet bij iedereen gelijk.

Dat maakt niet dom, maar **gewoon ‘anders’**.

Net als iedereen een andere stijl van leren heeft. De één neemt de theoretische route, de ander die van de ervaring.

Op papier is dit een geslaagd verhaal.

Helaas is de **praktijk** anders.

Een keer is dat identiteitspapier echt nodig of een aanvraag bij de Sociale Dienst, het belastingbedrijf of de huisarts. Is het nodig om steeds weer dat soort onbedoelde vernederingen te ondergaan?

Het is vast mogelijk op z’n minst gemeente-ambtenaren met directe burger-contact-taken te leren begrijpen dat sommige mensen de passende vaardigheden, (fysieke) mogelijkheden en achtergrond niet in huis hebben om door onze Nederlandse bureaucratie te worstelen. Dat het niet voor iedereen oplosbaar is met scholing en training.

Toegankelijke medewerkers... als gebouwen toegankelijk te maken zijn, kunnen dienstverleners dat toch ook?

Mensen helpen meer dan middelen.

Omdat ze **contact** leveren.

Het begint met begrip, loopt via direct en concreet taal/teken-gebruik en eindigt niet bij een open houding.

Welke gemeente-ambtenaar kwalificeert zich als top-toegankelijk?

Hij/zij verdient een appeltaart.

Met liefde.

Werk jij of werk ik?

Een Wajonger op de arbeidsmarkt

Eind juni verwacht ik mijn nieuwe driewiel fiets.

Tijd voor eigen initiatief. Als oningecalculerde burger kun je maar beter zorgen dat je zelf aan zet blijft.

Telefoon via meer-meerkeuzenprogramma's 'Zo kunnen wij u beter van dienst zijn': contact.

'Hallo, met Marlieke de Jonge uit Groningen. Kunt u voor me naspeuren waar mijn nieuwe driewiel fiets in het systeem zit? Hij moest uit Zweden komen zwemmen geloof ik.'

Dat laatste is een diplomatieke formulering van de maanden levertijd. Het is maar goed dat mijn op leeftijd afgekeurde driewieler niks mankeert.

Anders zat ik nu al een half jaar gezond ziek thuis. Dat kan toch niet de bedoeling zijn van een werkvoorziening.

Maar hoera!

'Dinsdag komt de monteur hem bij u afleveren.'

Dinsdag ... ik doe een graai naar mijn agenda.

Oei, behoorlijk volgepland.

'Dinsdag, hoe laat?'

Ja, dat kunnen ze niet zeggen. Ergens overdag.

'Het is een werkvoorziening', help ik herinneren.

'Ik heb een baan, ik ben dus niet thuis.'

Stilte.

'O ja, o ja: de monteur belt wel een half uur van te voren dat hij er aan komt.'

Dat gaat niet helpen. Ik heb afspraken en overleg met mensen. Ik kan toch niet ineens halverwege zeggen van: 'Doe! Even naar huis om mijn hulpmiddelencircus te regelen???' 'Zoiets moet in de planning. Mensen moeten op me kunnen rekenen. Dat is één van de basisregels van het hebben van betaald werk.

'Hoe laat? Nee, dat kunnen we nu niet zeggen. Misschien maandag' (het is nu vrijdag).

O.k., maandag. Het wordt weer goochelen, maar ik ben een flexibel mens. Alleen toevallig geen geraniumkweker.

'Welk afleveradres kunnen we het best kiezen?' Want bij huis zijn maar 2 parkeerplekken, dus als fiets 2 bij scootmobiel in de schuur komt wonen, moet fiets 1 naar een ander logeadres.

Aan het eind van de dat moeten fiets, scooty, krukken en ik allemaal aan de huis-kant zitten en ik loop niet tussendoor.

Complex – dat vraagt management.

Verwarring aan de andere kant van de lijn als ik dat probeer uit te leggen.

Logisch, het is ook ingewikkeld. Daar is zo'n heel reisschema voor nodig.

Tussen de bedrijven van werk op 3 locaties door. Maar ja, de

fietsleverancier is een bedrijf ergens uit het midden van het land. Die reizen niet dagelijks naar Groningen. En ik ga ook niet op en neer naar Gelderland.

En daarmee raken we de kern van de ellende: Europees aanbestedingsbeleid.

Dat betekent dat ik geen garage kan krijgen met een vestiging in eigen stad.

Zodat ik ook niet tussendoor langs kan komen om mee te kijken in het 3wiel-fiets-aanpas-traject. (Sorry, ik ben nu eenmaal geen standaard-afwijking). De kans is dus groot dat er weer iets niet klopt.

Help! Dat moet ik ook nog incalculeren dinsdag: het risico van de niet-passende aanpassing.

Europees aanbestedingsbeleid is een vette kostenpost op alle andere fronten dan het inkoopbeleid.

Nu ga ik voor bijna alle reparaties van fiets en scooty zelf naar mijn garage in Groningen-Zuid. Makkelijk voor de garage: geen voorrijkosten, geen problemen met de planning en alle materiaal bij de hand.

Makkelijk voor mij: geen zinloze wachttijd, minimaal gedoe met de overvolle agenda, mobiel kantoor mee en lekker doorwerken.

Zo doe ik met lijf, zo doe ik met wielen: alles poliklinisch en geïntegreerd in mijn leven.

Een serieus werkcontract verdraagt nu eenmaal niet zoveel therapeutische werkonderbrekingen. Een 100% arbeidsongeschikt exemplaar van de menselijke soort moet slim zijn als ie zich wil handhaven op de markt. Wet-/regelgeving en uitvoeringsbeleid helpen daar niet aan mee.

Het Europees aanbestedingsregime zijn de gebakken peren waar UWV-landelijk mij en mijn UWV-arbeidsdeskundige op trakteert. Of misschien zit het nog hoger op in de politiek en zo. Zal mij op dit moment een rotzorg zijn.

Ik zit met een overheid die aan de ene kant roept om participatie in de samenleving en op de arbeidsmarkt in het bijzonder. Maar als ik aan die oproep gehoor geef, me hardnekkig op de bek slaat met kortzichtig sectoraal denken een praktisch uitsluitende regelgeving.

Sorry, dat gaat niet werken. Zo helpt u heel veel mensen aan het werk, maar mij niet.

Als dat de bedoeling is, moet het gezegd worden: een Wajonger hoort werk te willen, maar niet te doen. Hij functioneert uitsluitend als werkgelegenheid voor anderen. Als dat is zoals het is, dan is dat duidelijk.

Eind juni verwacht ik mijn nieuwe 3wiel fiets.

Het is een zware bevalling.

Hoe we het gaan regelen? Geen idee. Maar we gáán het regelen. Op de werkvloer, als mensen met elkaar. Om te bewijzen dat wij het best kunnen, mijn UWV-bondgenoot, werkgever, garage-mensen en ik. Wij houden deze Wajonger gewoon op de arbeidsmarkt. Ondanks een landelijke overheid die verstrikt in eigen regels en regelingen de koers is kwijtgeraakt.

Maatwerk maak je lokaal. Met vertrouwen en gezond verstand.

Eind juni verwacht ik mijn nieuwe 3wiel fiets.

Het wordt een rode.

De tijd dat Europees aanbesteden als doel op zich wordt gezien is grotendeels voorbij. Inkoopbeleid binnen gemeenten verwordt steeds meer tot een instrument, een middel in het totale organisatiebeleid. Stimuleren van regionale economie en arbeidsmarkt door ondernemersvriendelijk inkopen, realiseren van kansen voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt middels social return on investment en het stellen van duurzaamheidseisen bij inkopen zijn slechts enkele voorbeelden. Toch is valt er nog veel te winnen.

Professionele (publieke) inkooporganisaties gebruiken steeds meer de ruimte die de Europese aanbestedingsrichtlijnen bieden en zijn juist gericht op het realiseren van waarde voor de verschillende betrokkenen bij het betreffende inkoopproject. Hierbij staan juist de verschillende burgers en klanten die gebruik maken van de ingekochte producten of dienstverlening voorop. Ook de nieuwe aanbestedingswet roept op tot professionele inkoop en het realiseren van maatschappelijke waarde.

Het is tijd voor inclusief inkoopbeleid!

Frank Bouma, Beleidsadviseur Inkoop, Gemeente Groningen

De boom

In mijn buurt is het kaalslag.

De rioleringshervorming heeft al het groen drastisch ontworteld. Maar ons is herinrichting toegezegd. En inspraak. Betrokken burenen: de Gemeente gaat voor burgerparticipatie. Dus dat gaat goed komen. Het komt ook goed, maar anders dan verwacht.

Kom ik als werkende Wajonger om een uur of acht 's avonds uitgeput thuis, staat er ineens een splinternieuw boompje voor mijn schuurdeur.

Prima, leuk, milieuvriendelijk. Maar wat doet deze nieuwe wijkbewoner pontificaal voor het onderdak van mijn scootmobiel/trike?

Begin ik nu te hallucineren?

Het kan niet waar zijn!

Maar het is waar. Tijdens mijn werktijd is er een boom geplant mid-voor mijn trike-schuurdeur.

Bij nadere inspectie zijn er meer boomsprieten bijgekomen. Helemaal o.k., maar hebben we hier als buurtbewoners een stem in gehad?

Niet dat ik weet.

En wie heeft meer in zijn papieren bomenblauwdruk gekeken dan in de werkelijkheid?

Want hoe krijg ik mijn trike nu in zijn hok?

Dat is met vergunning en al gefaciliteerd als 'gehandicaptenvoorziening' door dezelfde Gemeente en dezelfde ROEZ-dienst als de groenvoorziening. Een simpele burger snapt zoiets niet.

Mijn verbazing verschiert van kleur via onmacht in woede. Dit is wel mijn territorium waar ik nu niet bij kan!

Pas op! Constructief handelen en niet ontploffen.

Dat betekent burenhulp vragen.

We besluiten het pas-geplante boompje plantvriendelijk te ontwortelen en opzij te parkeren in de heg.

Zo kunnen trike en ik eindelijk thuiskomen.

De volgende dag bel ik met ROEZ.

Het kost moeite om uit te leggen wat er aan de hand is. Het eist nogal wat voorstellingsvermogen, moet ik toegeven.

‘Het kan niet waar zijn’. Nee, dat dacht ik gisteren ook.

‘Er hoort een groenvoorziening te komen’. Ja, dat roep ik al maanden.

‘Dus wat is het probleem?’

Op dit moment een horizontale boom die een betere plek verdient.

Het blijft onbegrijpelijk tot er iemand van de wijkpost langskomt om de toestand te aanschouwen.

‘O, die boom kan makkelijk een meter opzij’, zegt hij en gaat over tot actie.

Probleem opgelost.

Iedereen tevreden.

Boom ook.

P.S. En wij leven nog lang en gelukkig samen.

Ik heb het verhaal over de boom gelezen. Is het herkenbaar? Ja. Komt het vaak voor? Nee. Dagelijks wordt in de stad gewerkt aan straten en groen. In 90% van de gevallen gaat dat goed en soms niet. In het geval van de boom is het fout gegaan. Dat kan in het ontwerpfase (tekening) gebeurd zijn? Maar met op/afritten etc. wordt daar natuurlijk rekening meegehouden. Het kan ook in de uitvoering zijn misgegaan. Degenen die de straat leggen en bomen planten, moeten natuurlijk opletten of de tekening wel klopt. Meestal gaat dat ook zoals het hoort want de stad ligt er over het algemeen goed bij.

En inderdaad van telefoontjes word je vaak niet gelukkig. Dus is het mooi te horen dat er gewoon iemand langskwam en het oplost.

Jammer dat het mis is gegaan. Maar als de boom straks groot is heb je altijd wel een mooi verhaal erbij te vertellen.

groet Wouter

Even niet aan gedacht

Sport speelt een belangrijke rol in onze gevarieerde samenleving.

Kinderen die elkaar gewoon niet tegenkomen, geen school of leefwereld delen, kunnen prima samen voetballen of schaatsen. Andere culturele achtergrond maakt weinig uit: je hebt er niet veel taal of woorden voor nodig. Je doet gewoon een afgesproken kunstje met rituelen, spelregels en een concreet doel. Dat doel is vooral plezier, lichamelijk bezig zijn en soms winnen. Maar zolang het geen topsport is, blijft dat laatste bijzaak.

Sport is **contact**, maar netjes **op afstand**.

Sport is meestal fysiek actief, maar je kunt het tempo en de techniek aanpassen of er lekker samen naar kijken. Dat verbreedert ook, normaal tenminste.

Gemeenten en ook de landelijke overheid stimuleren naast topsport vooral zgn. **breedtesport**, algemene voorzieningen om iedereen de kans te geven naar eigen smaak 'pro-actief bij te dragen aan de volksgezondheid'. Zo, dat klinkt goed.

Het kan zowel individueel als in teamverband.

Niks aan het handje dus voor '**eenzame fietsers**', het hoeft niet allemaal in groepsverband. Niet iedereen houdt nl. van groepen. Voor sommige kinderen is het zelfs redelijk niet te doen.

Als je het impliciete intermenselijke verkeer niet begrijpt, heb je een probleem. Dan wordt elk gezellig potje voetbal per definitie een drama.

Zweten!

Zo is het geen ontspanning meer.

Nou, dan ga je toch **zwemmen**? In je uppie. Daar heb je geen anderen voor nodig.

Ja, maar waar leer je dat?

In het zwembad is een klasje: dat is een dubbele dosis ordeverstoorers.

Waar moet je aandacht heen?

Naar die zweminstructeur, de kinderen om je heen, al die lawaaierige mensen daaromheen of de chaos op de achtergrond? Ingewikkeld! Eng!

Levensgevaarlijk!

Waar moet je op letten? Op alles of op niks?

Oeps! Even niet aan gedacht.

Leren zwemmen is uitermate complex gedoe voor een kind met autisme of verwante problematiek.

Tennis dan.

Na een zorgvuldige aanlooperperiode met uitgebreide terreinverkenning en een vaste tennisleraar is de tennisbaan vertrouwd terrein geworden. Tot plotseling paniek in de tent, Erik is met geen stok meer mee te krijgen. Terwijl het net een vast onderdeel van zijn programma geworden was. Wat is er aan de hand?

De vaste vrijwilligster achter de bar is met zwangerschapsverlof. Voor iedereen logisch leuk, voor Erik een complete ramp.

Oeps! Even vergeten uit te leggen.

Toch even op letten de volgende keer.

Kan makkelijk, zoveel Eriks is deze wereld niet rijk.

Dan maar **hardlopen**.

Dat kan buiten in je eentje.

Maar zo gaat het sociale element wel erg verloren.

Het is misschien best te doen om ook een echte 'Nacht in Groningen' mee te lopen met een koptelefoon op en een 'veilige andere' als oriëntatiepunt. Alleen die collectieve start is wel heel veel tegelijk.

Oeps! Even niet aan gedacht.

Niet erg. Een kleine aanpassing is zo gemaakt, een kleine uitzondering op de regel is meestal voldoende.

En een beetje begrip.

Met begrip en gezond verstand is veel oplosbaar.
Van je vaste kleedhokje in de sportschool tot een coach-maatje bij de wielerploeg, van je eigen tafeltje in de golfkantine tot respect voor jouw voorkeur voor één bepaalde pony.
Oeps. Even niet aan gedacht. Dat zoveel leuke sportactiviteiten heel haalbaar worden voor bijzondere kinderen. Dat ze zo toch mooi mee kunnen doen, maar dan net anders.
Nee, niet regelen. Uitzonderingen moet je niet regelen.
Gewoon even aan denken, luisteren en samen een passende oplossing zoeken.
Voor dit kind in deze situatie.

Sport is belangrijk in onze gevarieerde samenleving.
Voor alle kinderen!

Herkenning: *Kinderen die aan de zijlijn staan, niet mee kunnen doen in de schoolpauze op het plein aan het balspel, omdat ze er gewoon niet zo handig in zijn. Dat is wrang, want een balspel nodigt uit tot meedoen, het is leuk!.*

Betekenis voor mijn werk: *Dit motiveert me om te blijven investeren en aandacht te vragen voor bewegingskansen voor kinderen. Het recht voor kinderen op volwaardig bewegingsonderwijs, minimaal 2 keer per week. Gymles van een professional die goed lesgeeft en oog heeft voor kinderen met een beweegachterstand. Goed kunnen bewegen is immers de sleutel tot meedoen, tot contact en plezier.*

Nieuwe ideeën: *Het is inspirerend om dit verhaal te lezen en herinnert mij met warmte aan de korte cursus gebarentaal, die verschillende trainers en begeleiders van een sportvereniging in Haren gingen volgen, toen een doof meisje lid werd van de club. Wat een welkom!*

*Christa Hoeksema
beleidsmedewerker sport gemeente Groningen*

Spoor zoeken

Het **openbaar vervoer** is een belangrijk stuk samenleving als je mensen wilt ontmoeten. Of als je gewoon zin hebt om anoniem in de massa te verdwijnen en anderen te observeren zonder verplichtingen.

Dat wil je niet missen!

Behalve vrijdagmiddag tegen 17:00 uur in Utrecht op jacht naar ergens een trein naar het Noorden. Bij voorkeur Groningen en dan nog verderop.

Maar het onheil kan ook zomaar uit de lucht komen vallen. Onweer, herfstblaadjes, sneeuw, ijzel of andere stoorzenders: feestje met ons ingewikkelde treinsysteem. Als iets ontregelt, ontspoot meteen alles.

Maar o.k. In de auto sta je in de file, met het vliegtuig kom je bij 'fog' of 'snowstorm' helemaal niet van de grond.

Geen probleem of wel, maar een probleem dat je deelt met talloze andere reizigers.

Gedeelde problemen geven verbondenheid, hoewel... soms ook verbetering en een kort lontje.

Dat is de ellende als je in de algehele chaos je eigen weg moet vinden, omdat je toevallig doof bent.

Zolang het spoor spoort, vaar je blind op gele reisplanners en grote blauwe vertrek- en aankomstborden.

Maar al die oriëntatiepunten kunnen **trein-chaos** niet volgen. Het ene moment vertrekt de trein richting Amersfoort vanaf spoor 12 en het volgende moment vanaf 5b of 'nee toch niet' 7 en hij gaat niet verder dan Zwolle. Of rijdt ie helemaal niet?

Reizigers met bestemming Assen, Groningen wordt geadviseerd...? Geen idee!

Bordjes op treinen slaan ook nergens meer op, leert de ervaring.

Als het andere reizigers een raadsel wordt, ben je als niet-horend mens **reddeloos verloren**.

Want achter de meute aandraven, heeft geen enkele zin: massa heeft geen koers. Daar gaat al gauw de wet van het overleven domineren: **Ik** wil naar huis en wel **nu**!

Ja, naar huis: dat zou je ook wel willen. Maar hoe? Maak dat maar eens duidelijk in een **geïsoleerde kooi van stilte**. Als niemand aandacht heeft, maak je niet makkelijk contact. Zeker niet met overbelaste

N.S.medewerkers die gek worden van je al te communicatieve medereizigers.

Nou ja, je zult het wel weer overleven, maar leuk is anders. Niks zo eenzaam als meespelen in een spel waar je de spelregels van geen kanten kunt volgen.

Dat kan anders!

Niet meer in de spits reizen?

Hallo! Wie moet de AOW dan betaalbaar houden?

‘Mensen moeten participeren’, roepen alle politieke partijen om het hardst.

Niet met de trein dan?

Chaos op een busstation is minstens net zo erg.

Reizen met het O.V. is zo’n beetje een **basis-burgerrecht**. Het is onlosmakelijk verbonden met erbij-horen: mee-genieten van het lief van samen en het leed van de chaos die dat soms met zich meebrengt.

Als je niets of heel slecht hoort, raak je toch al makkelijk buitengesloten. Het opgeven van O.V. en het recht op milieuvriendelijk mobiel zijn, is een brug te ver.

Vooraf omdat het een best oplosbaar probleem is. Met de techniek van nu moet een sms-systeem te realiseren zijn dat ook in zulke noodsituaties werkt.

T.v.schermen met dezelfde zig-zag-berichtgeving als andere passagiers met hun oren verwerken, is een andere optie. Dat lost de chaos natuurlijk niet op, maar je deelt die dan met vele lotgenoten.

Wellicht is er nog meer te bedenken.

Hoofdzakelijk is dat het O.V. als collectieve voorziening rekening houdt met mensen die niet altijd zichtbaar behoorlijk beperkt zijn als hun wereld ontregeld wordt.

Wie beperkt is in zijn/haar natuurlijke communicatiemiddelen is kwetsbaar in een over-ingewikkelde samenleving.

Gelukkig dat de techniek steeds slimmer wordt.

Nu de mensen nog.

Sorry, flauwe opmerking.

Mensen moeten er gewoon bewust voor kiezen (of niet) hoe ze hun samenleving willen hebben.

Gaan we mensen met een (auditieve) beperking de kans geven om volwaardig bij te dragen aan hun maatschappij?

Dan moeten we zorgen dat de voorwaarden kloppen. Kan best!

Jumbo-klant op wielen

Zondagmiddag trakteer ik mezelf op een uitstapje naar de Jumbo Euroborg. Op mijn driewielers naar de Jumbo en door de Jumbo, probleemloos. De meeste supermarkten zijn zo krap bemeten dat je op wielen voortdurend geconfronteerd wordt met het feit dat de omgeving niet op je ingericht is.

Vooral als je zicht ook uiterst beperkt is.

Meestal begint het gezeur al bij de ingang en vervolgens wordt het slalommen langs stapels blikjes en levensgevaarlijke wijnflesconstructies. Als je de bocht haalt tussen het groente- en fruit-eiland is er geen medewerker te bekennen om de karnemelk binnen handbereik te toveren of de weg naar de appelstroop te wijzen.

Kortom: je kunt het allemaal wel doen, maar het geeft een hoop gedoe en dus doe ik het dan maar niet. Pijnbesparende maatregel.

Zo niet deze Euroborg-Jumbo. 'De enige supermarkt waar je gas kunt geven', grappen wij scootmobielers en anders-wielers onder elkaar. Ik ontmoet er dan ook veel collega's op wielen en mensen met kinderwagens. Prettige bijkomstigheid van zo'n winkel-feestje.

Zonder confrontaties beleef ik mezelf niet als 'gehandicapt'. Ik loop op wielen, ik zie met mijn oren en mijn hoofd oriënteert zich op medeburgers: wat is daar mis mee? Ik ben het zo gewend en dus is het gewoon. Het gaat pas mis als het mis gaat. Vandaag is dat op de hoogte van de chocoladecake-mix. O nee hè, het is niet waar! Een lekke achterband. Wat nu?

Een lekke achterband heeft voor mij het effect van een gebroken been: ik kan niet voor – of achteruit.

Hoe kom ik thuis? Want om nu de crisisdienst te bellen is ook zo'n heisa in het weekend.

Dat vraagt om een fietspomp, zegt mijn gezond verstand.

Dus vraag ik bij de klantenservice om een fietspomp. Een tikje ongemakkelijk, want je voelt jezelf ineens verschrikkelijk opvallend onaangepast.

Maar dat is niet de reactie van de Jumbo-medewerker. Een fietspomp is niet direct voorradig, maar ze snapt onmiddellijk mijn noodsituatie en gaat op zoek naar creatieve collega's. Die verschijnt al snel.

Band oppompen? Nee hoor, hij gaat de band wel even plakken.

In no time tovert hij reparatiemateriaal uit de winkel en ergens anders een fietspomp vandaan.

Ik krijg een plekje bij de klantenservice, driewiel fiets gaat op z'n kant en de Jumbo verandert ter plekke in een professionele fietswerkplaats.

Lastig? Hoezo!

'Zulke probleempjes zijn een uitdaging. Zo blijft mijn baan afwisselend.', zegt de medewerker.

En ik voel me 200% klant. Niks 'gehandicapt', gewoon een klant op wielen. Bedankt Jumbo en Jumbo-medewerkers!

Deze Groninger fietst vol vertrouwen verder.

Op de A28 rijd ik naar huis, achter een vrachtwagen van de Jumbo. Ik blijf er even achter rijden en moet denken aan dit mooie verhaal. Een uiterst positieve associatie. Kan een bedrijf zich mooiere reclame voorstellen?

Die vijf letters, Jumbo, ik speel er in gedachten mee: Ja, U, Mens, Boeit Ons!

Klantgerichtheid gaat verder dan de zorg voor de verkoop van het eigen product. Door een allround mensgerichte instelling van het personeel toont het bedrijf wàre klantgerichtheid. En zie wat dat doet: hier rijd ik en denk nu al minutenlang aan dit verhaal en hoe prettig Jumbo met zijn klanten omgaat. Een voorbeeld voor vele andere bedrijven! Een voorbeeld dat ik nog vaak zal doorvertellen.

*Diderik Koolman
Hoofd Economische Zaken
Gemeente Groningen*

Stap, stap, stap... plons!

Wonen in een oude wijk vraagt aanpassingsvermogen van een blinde burger op wielen. Maar ik heb het er voor over.

Langzamerhand zit elke op/afrit, boom, hobbelkei in mijn tom-tom en de rest redden we als burens onder elkaar.

Maar nu is mijn straat aan de beurt voor **operatie 'rioleer-ervanging'** en de hele boel gaat op de schop.

Dat betekent iedere avond een nieuwe verrassing als je thuiskomt. 'Hoe kom ik thuis?' wordt ineens van routine een uitdaging die vindingrijkheid vraagt.

Zulke gedeelde chaos draagt veel bij aan de saamhorigheid in de wijk.

Vooraf omdat het

maanden en maanden duurt. De Gemeente (ROEZ) en betrokken bouwonderneming moeten duidelijk nog op elkaar ingespeeld raken: ons lot als proefkonijn-buurt.

Ongeregeld komt er een brief over aanstaande of stagnerende activiteiten.

Helaas: mijn ogen missen nogal eens iets van die informatie-op-schrift.

Zo stap ik een dag startklaar mijn huisdeur uit op weg naar de overburen.

Wij wonen allemaal op straat zonder voortuinen, dus een huis-stoep-straat-stoep-huis-traject. Althans, dat is de bedoeling.

Vandaag is het **huis-stoep-stap....plons!**

Hé, wat gebeurt hier?

Ik lig plat op mijn bek in het water, zeg maar modderwater.

Ik weet dat er aan de riolering gewerkt wordt.

Ik verwacht zand in plaats van straatstenen. Maar water?

Sinds wanneer ben ik eigenaar van een grachtenpand?

Dat zit niet in de scenario-planning.

Intussen heb ik met mijn gespetter een aantal burens gealarmeerd. Die weten waarschijnlijk niet hoe ze moeten reageren op '**buurvrouw in de plomp**'.

Ik wel. Ik zit intussen (in het water) in een lachstuip. Er is toch niks aan de hand? Ik verzuip niet en iemand moet hier het amusement verzorgen.

Later hoor ik de reden om onze straat in een kanaal te transformeren. Dat is nodig om het zand rond de nieuwe buizen in te klinken.

Tsja, je moet het even weten.

En de volgende keer straatbewoners **extra waarschuwen** voor dit soort terrein-wijzigingen. Bij voorkeur multi-mediaal. In het bijzonder belang van kinderen, blinden/slechtzienden, ouderen en meerwielers.

Misschien is een **betere afrastering** ook een idee.

Waterdicht krijg je de beveiliging toch niet bij zulke drastische straathervormingen. Maar er valt nog wel iets te leren m.b.t. **afstemming wijkbeheer en grootschalige bouwondernemingen**, lijkt mij als leek. Hoewel dit soort grappige incidenten wel bijdragen aan het sociale leefklimaat.

Recht op een bekeuring

Je hebt het niet makkelijk als **'student op wielen'**.

Als je opleidingsgebouwen al aangepast zijn, de kamers van je medestudenten 3 hoog achter niet. En daar moet je wel zijn voor je projecten en je werkgroepen. En niet te vergeten eetclubjes en feestjes, borrels en vrienden. Dat hoort allemaal bij het studentenleven en daar wil jij bijhoren.

Medestudenten zijn het probleem niet. Ze sjouwen en duwen je alle kanten op. Maar soms zit het er echt niet in. 'Dan komen we wel bij jou'. O.k., maar leuk is anders.

Sommige studenten wonen op een woonboot of keurig opgestapeld in kubussen. Meestal ook niet riant inrollen en laat een sanitaire stop maar buiten beschouwing.

Nou ja, niks aan te doen. Je moet er wat **extra's** voor over hebben om te studeren met een handicap als vaste partner.

Maar ergens zijn er grenzen waar makkelijk iets aan te doen is. Die liggen bijvoorbeeld bij de volgende akkefietjes.

1. Actie

Met pijn en moeite ben je erin geslaagd je aan een boom vast te laten ketenen met fietskettingen.

Nu ben jezelf eens niet de bedreigde diersoort, maar dreigt een mooi natuurbos het haasje te worden van de pretpark-maatschappij.

Dat gaat niet gebeuren!

Jij en je mede-studenten verklaren je solidair met milieu-activisten en betrokken agrariërs.

Ziezo! Kap dat bos maar eens om als je durft!

Dat vindt de publieke opinie niet fijn.

Onder ons gezegd en gezwegen scoor je onder deze omstandigheden zeer o.k. met je 'handicap'. Komt het ook eens van pas.

Helaas pindakaas, de bouwondernemer spant een kort geding aan en krijgt het gelijk aan zijn kant.

Politie versterkt met ME rukt uit om jullie protest te breken. Nu gaat het spannend worden!

Je **actie-kameraden** worden tamelijk hardhandig in hun kladden gepakt en in een ME-busje gestouwd. Alleen jij... je past weer niet in het plaatje. Busje blijkt niet rolstoeltoegankelijk.

Dus speciaal voor jou komt er een rolstoeltaxi waar je machteloos en verontwaardigd niks tegen kunt doen.

Geen bestemming politiebureau. Ze brengen je vriendelijk en beslist naar je ouders. Wat een afgang!

Waar blijft je recht op geweldloos verzet?

Je recht als burger om voor je mening te demonstreren?

Ook arrestatie-busjes dienen rolstoeltoegankelijk te zijn. Of was het een gelegenheidsexcuus omdat een gehandicapte actievoerder slecht is voor het imago van de politie?

In dat geval is het (goedbedoelde) discriminatie.

2. Overlast

Feestje. Wat is een studentenleven zonder feestjes. Samen op kroegentocht en dan ladderzat over straat.

O.k. het is ongezond, o.k. het is overlast, o.k. eigenlijk moet er schande van gesproken.

Maar het is wel leuk!

Ook al zit je achteraf met een kater.

Dus jij gaat mee. Op z'n kop of ondersteboven, wat kan het schelen. Met het promillage alcohol daalt de moraal vanzelf. En stijgt de lol van 'erbij horen'.

Natuurlijk houdt niemand rekening met je beperkingen, dus ze sjoeren je elke ondenkbare trap op en af. Gelukkig kun je tegen een stootje.

Dat kan de **burgerbevolking** gemiddeld ook wel, maar een keer is de maat vol. Als jullie om 4 uur 's nachts lallend door een slapende buurt tollen, belt iemand de politie.

Want netjes vragen en zelfs schreeuwen om 'Rustig aan, mijn kinderen slapen en ik moet morgen vroeg naar mijn werk' en 'Is het nu uit! g.v.d. !!!' blijkt volkomen zinloos.

Je **vrienden** pakken ze stevig bij de kraag: 'Kop dicht en naar huis, snel een beetje!'.

Maar jou vragen ze bezorgd of het wel goed met je gaat en of ze een dokter moeten bellen.

Je bent te zat om effectief weerwoord te geven. Je vrienden gaan op de bon wegens 'openbare dronkenschap', jou brengen ze ondanks je gesputter naar het adres op je identiteitskaart.

Je voelt je net een verkeerd bezorgd postpakketje.

S.v.p. dames/heren politie:

Kan het iets **klant-onvriendelijker**?

Dronken op 4 wielen is niet direct crimineel, maar geeft feitelijk evenveel hinder als dronken op 2 benen.

Reactie op Recht op een bekeuring.

De twee verhalen zetten me zeker aan het denken. In mijn werk heb ik wel te maken gehad met de term inclusief beleid. De projectleider invoering WMO werkte op mijn afdeling. Toen hebben we er regelmatig over gesproken. Maar bij inclusief beleid heb ik nooit aan het recht op een bekeuring gedacht, wel bijvoorbeeld aan de toegankelijke stad en het besef dat daarvoor nodig is bij de ruimtelijke plannenmakers. Wij ontwikkelen op de afdeling veiligheidsbeleid en we werken in dat verband op veel gebieden samen met de politie. Ik weet niet eens zeker of we in dat beleid wel aandacht schenken aan inclusief beleid voor mensen met een beperking. Maar gezien deze voorbeelden zou dat wel moeten. Ik zal in het driehoeksoverleg tussen de burgemeester, de politie en het OM, aandacht vragen voor deze vorm van inclusief denken.

Koen Eekma

Experiment Groen

Als geboren buitenstaander vind ik niets zo intrigerend als het begrip 'erbij horen'. 'Erbij horen'... wat is dat? Ik heb niet eens een landingsbaan in mijn eigen hoofd. Meedoen, je eigen plekje weten: de meeste mensen lijken het vanzelfsprekend te vinden. Voor mij is het vooral een pijnlijke confrontatie met onmacht. Toch blijf ik het hardnekkig willen: samen-leven. Samen-leven = je verbinden en verbonden weten of voelen met de mensen om je heen. Voldoet aardig als definitie. Maar wat is het nou, het gevoel van: 'Jippie mijn soort', lotsverbondenheid? En hoe kom je eraan? Hoe krijg je het voor elkaar?

Reden voor een serie experimenten. Daar komt mijn objectieve overlevingstechniek (dissociatieve identiteitsstoornis oordeelt de medische maffia in onwetendheid) uitstekend van pas: participierend onderzoek.

Ik bericht u over Experiment Groen

Sinds enige tijd ben ik gezegend met een voetbalstadion in de achtertuin. Dat betekent dat regimenten voetbalsupporters mijn wijk doorkruisen van het NS-station naar de Euroborg. Mijn buurt is van huis uit al een alcoholbuurt met op elke hoek een café, dus het effect laat zich raden. Religie (voetbal) plus massa plus alcohol zoekt 'scapegoat', een object om het gevoel van saamhorigheid op te versterken. Een zichtbaar gehandicapte vreemde vogel op een trike (driewielscooter) voldoet aan alle eisen. Je krijgt dus van alles naar je wielen. 'Hé mankepoot!', 'Zijn ze jou vergeten in de gaskamer?' (laat ik het beschaafd houden). Als de straatkat daar zin in heeft, krijgen zij een grote bek terug. Daar moet je mee uitkijken trouwens: alcohol maakt mensen grenzeloos en onberekenbaar. Maar met mijn trike ben ik toch sneller. Van deze botte discriminatie-praktijken heb ik weinig last. Je weet wat het waard is. Zo'n situatie leent zich prima voor een experiment. Als mijn buurt zich groen kleurt, pas ik mijn outfit aan. Groen T-shirt, groene sjaal, groene rugzak en een groen vlaggetje aan de krukkenstandaard. Je rijdt compleet voor joker, maar de anderen doen dat ook. Effect gegarandeerd: 'Hé mag ik achterop?', 'Hup Holland handicap!', 'Rij ze dood, die ... (dat is dan de tegenpartij)'. Je krijgt nog steeds alle aandacht, maar de negatieve lading is eraf.

Van vreemd, anders en soort' ben je gepromoveerd naar 'ons soort'. Kortom je hoort min of meer. En dat voelt

'dat erbij, oké.

Observatie

Wat doe je nu eigenlijk met groene verpakking? Aanpassen? Ja en nee. Een beetje. Je blijft zichtbaar jezelf. Dat is je lot als outsider. Maar je steekt symbolisch een hand uit, je biedt een klikpunt, je kleurt je letterlijk in beeld. En dat is wat ik wil: in beeld komen als soortgenoot. Een beetje aanpassen heb ik er graag voor over. Noodgedwongen moet ik moeite doen om mee te spelen. Dat maakt dat ik impliciete spelregels moet ontdekken en leren hanteren. En dat ik meer dan de meeste van mijn medemensen weet hoe kwetsbaar en waardevol samen-leven is. Dat weten is mijn bijdrage aan mijn samen-leving. Waar ik bij wil horen. Een mens alleen is niks. Een mens is een gezelschapsdier. Samen vraagt om investering. Desnoods, eventueel, af en toe in groen. zo'n

Experiment grijs?

Dank je wel Marlieke voor jouw mooie 'experiment groen'-verhaal.

Het laat mij zien hoe je met een praktische aanpak beweging op gang kunt brengen.

Door haar outfit past Marlieke zich aan, legt zij contact met de groep en ontstaat er een reactie van de groep. Die reageert met ander gedrag en andere taal, zodanig zelfs dat het gevoel van uitsluiting omslaat in een beetje "erbij horen". Het lijkt op een van de bekende natuurwetten: actie geeft reactie. Maar wie begint? En, hoever kun of moet je gaan om erbij te horen?

Het experiment van Marlieke lijkt zo simpel. Maar, hoe pas ik het toe in mijn dagelijkse werk als het er om gaat dat alle Stadgers in de Groningse samenleving erbij horen.

Welke actie vraagt dat van mij en mijn collega's? Eén ding is voor mij duidelijk, de actie komt van onze kant. Maar wat is onze "outfit" om contact te maken. Hoe kunnen we samen met kwetsbare en niet kwetsbare burgers in beweging te komen? Hun taal spreken en verstaan, zodat zij er meer bij horen en we het samenleven in wijken en buurten met elkaar nog aangenamer en leuker maken. Ik ga voor een veelkleurig experiment!

Plaatselijk inclusief

'**Plaatselijk inclusief**', zo laat zich de stand van zaken m.b.t. **Inclusief Beleid in Groningen-Stad** het best omschrijven.

'Plaatselijk inclusief en hier en daar een buitje'.

Onder gegeven omstandigheden vind ik dat geen slechte score. In andere gemeenten kun je het klimaat voor gevarieerd Nederland beter beschrijven als 'permanent noodweer'.

Wij Groningers zijn een nuchter volkje.

Beleid bouw je langzaam, degelijk en koersvast.

Groningen is een gemêleerd gezelschap, maar het is logisch dat na jaren gelegitimeerd parkeergaragebeleid 'Alle Stadgers in beeld en actief' nog een eind fietsen is.

Even uitleggen.

Maatschappelijk pakeergaragebeleid is het traject van de '**kwetsbare groepen**'. Oud, jong, gehandicapt, chronisch ziek, een sociale achterstandspositie, allochtoon... allemaal burgers die de maatschappelijke lat niet halen, de impliciete en expliciete eisen die wij burgers aan elkaar stellen om 'erbij te horen'.

Kwetsbare groepen verdienen ondersteuning en zorg, zo hebben we het met elkaar humaan 'opgelost'.

Het is waar dat ons sociale zekerheidsstelsel waardevol is, maar er zitten ook onbedoelde schadelijke bijwerkingen aan vast.

Profilering op negatief ervaren kenmerken kost eigenwaarde en zelfrespect. Als 'kwetsbaar- erkend-burger' tel je niet echt mee.

Bovendien is het categoriaal maatwerk: je hele leven gedomineerd door één aspect dat breed burgerschap uitsluit.

Een overbeschermde positie ontnemt mensen risico, uitdagingen, leerervaringen. Wat de kans dat je uit de fuik kunt ontsnappen alleen maar kleiner maakt.

Dat deze beleidslijn te duur wordt op den duur is daarom eigenlijk mooi meegenomen. Als je niet van apartheid houdt tenminste. Ook niet als het goed bedoeld is.

Maatschappelijk parkeergaragebeleid gaat uit van een **beheersbare samenleving** en sociale zekerheid.

Je bent verzekerd van een plaatsje in de kantlijn bij overmatige pech onderweg. Als dat tijdelijk is en 'in beeld', is daar niets op tegen. Maar als

het structureel kwetsbare-groepen-beleid wordt, loopt je samenleving vast. Die draait nu eenmaal op verschil/diversiteit en niet op meer van hetzelfde. Blauwdruk-denkers kunnen dat wel willen, maar het is gewoon niet in overeenstemming met de werkelijkheid en het principe van 'leven'. Dynamiek en dus on-zekerheid is ons lot.

Sorry.

Je kunt je **illusies** nog een tijd in stand houden met apartlevings-constucties, maar enige financiële crisissen, oorlogen en natuurrampen later beginnen de meeste intelligente scenario-schrijvers door te krijgen dat we een andere, meer realistische koers moeten varen om enigszins vast te houden op ons aardbolletje en haar bevolking.

Inclusief beleid noemen we dat. Koers: duurzaam samen-leven.

Dat is uitgaan van een **gevarieerde samenleving** waar iedereen zo actief mogelijk meespeelt. Omdat iedereen iets bij te dragen heeft dat van waarde is voor de gemeenschap.

Uitgaan ook van burgers die in principe allemaal beschikken over een divers rollenrepertoire en meerder netwerken die zorgen voor verbinding in de chaos van het leven. Zo niet, dan is het prioriteit no1 om daaraan te werken.

Mensen zijn gezelschapsdieren, ze hebben elkaar nodig. Maar niet steeds in dezelfde rollen en relaties. Daarom '**breed burgerschap**', dat maakt minder kwetsbaar.

Iedereen doet mee. En anders gaan we elkaar daarbij helpen, al dan niet met professionele ondersteuning. Mensen onttrekken aan de samen-leving is geen optie.

Iedereen is **mee-verantwoordelijk** voor onze samenleving. Alle burgers dragen een zeker **risico** - dat hoort erbij. Het is simpel de werkelijkheid die geweten en erkend moet worden.

Net als frustratie-verdragen en onderhandelen erbij hoort. Niet iedereen wil, ervaart, ziet hetzelfde.

Dus moet je leren overleggen en af en toe een conflict riskeren om de verbindingen te houden of te veranderen.

We kiezen in **Groningen Koers Inclusief**.

Maar in werkelijkheid moet het nog **wennen**. Grappig fenomeen is dat inclusief zelden inclusief is.

Zo gaat het. Het hemd is nader dan de rok.

De gehandicaptenorganisaties vergeten taal- en cultuurbepkeringen, de multiculturele gemeenschap feest twee trappen hoog, de ouderenbonden vinden Stad-student-inclusief een bron van onrust, bij pro-actief gezondheidszorgbeleid blijft de chronisch zieke sportief uit beeld en ga zo maar door.

‘Iedereen wil de Inclusieve Samenleving voor zichzelf en eigen aandachtsveld’, zeg ik.

De grap is dat de **gevarieerde samenleving meer diversiteit** in huis heeft dan de meeste mensen op het netvlies hebben. Dat wordt nog even de aandacht erbij houden en oefenen.

Zomaar wat voorbeeldmateriaal

Sinds kort heb ik mijn krukken ingeruild voor een rolstoel. Dat is voorlopig mijn situatie, dus ik begin maar meteen met de werkhervatting. Gisteren toevallig een ziekenhuis-directie-overleg. Daar sta je dan ineens dom te kijken op je wielen naar de trap. Als je alleen zorgt voor aanpassing van de patiëntvoorzieningen, kun je wel patiënt zijn in je eigen ziekenhuis, maar geen werknemer. Ai!

Schuldbewust realiseer ik me dat ik meestal dove mensen ‘vergeet’. Met mijn super-oren (blind) is dat moeilijk inleven. Dat is dus geen excuus. Zoals het geen excuus is als een congresorganisatie voor de zoveelste keer vergeet dat blinde mensen geen powerpoint-presentatie kunnen volgen zonder minimale uitleg.

‘Bent u voor of tegen de stelling?’

Hallo: waar kan ik voor of tegen zijn?

‘Zoals u ziet in deze tabel...’

Vast wel, als ik die tabel in beeld krijg.

Mensen met een verstandelijke beperking sluit je makkelijk uit van georganiseerde burgerparticipatie door veel papier en ingewikkelde woorden. Terwijl het best eenvoudiger kan.

Afkorting zijn ook zoiets. Daarmee maak je iedereen het leven zuur behalve de insiders. En die weten vaak ook niet meer wat voor onzin ze zinloos uitkramen.

Dus!

Waarom altijd eisen dat iedereen de Nederlandse taal tot in de finesses beheerst? Als je echt contact en communicatie wil, moet je rekening houden met mensen die Nederlands niet als moedertaal hebben

meegekregen in onze open-grenzen-samenleving. Een beetje geduld en extra uitleg: ons eigen Zweeds en Soedanees is ook niet zo perfect.

Wij doen het goed in Groningen.

Omdat het gezegd kan worden.

Omdat we **uitsluiten niet meer doodzwijgen**.

Omdat we erom kunnen lachen, als het mis gaat.

Als je er niet om kunt lachen, zie je mensen niet als volwaardige mensen die best tegen een stootje kunnen, maar als kwetsbare groep die voortdurend beschermd moet worden.

Object van zorg i.p.v. medemens.

Hallo! Wij minderheden zijn sterke overlevers die het tegen de stroom in moeten volhouden!

Topsporters in de 'hardloop-race samenleving'.

Respect!

Dat eerst en dan een beetje meer ruimte maken voor variatie.

Voetbal of VIP?

Soms steken ze de kop weer op: bedrijven die zich ouderwets sociaal-maatschappelijk willen profileren.

Nee, ik ga er geen kwaad van denken, ik geloof hardnekkig in goede bedoelingen. Helaas: van goede bedoelingen wordt de wereld niet automatisch ruimte-denkerder.

“Hart in actie” helpt één gehandicapte aan een passende woonplek, maar verbetert het aanpasbaar bouwbeleid van een gemeente niet.

Met het beschikbaar stellen van 2 plaatsen in de voetbal skybox bezorg je als bedrijf 2 mensen een leuke middag, maar het stadion wordt er niet toegankelijker van voor de B.V. burgergemeenschap-op-wielen (inclusief kindervervoer).

Exclusief beleid oogt sociaal, maar is het niet – juist niet.

1. Het profileert mensen als bijzondere burgers.
Bij-zonder, zonder erbij, uitgezonderd dus.
Gemiddeld kun je er niet in, maar voor 2 mensen maken wij (kijk ons eens!) een uitzondering.
2. Het verbetert niets aan de kansen op mee-doen van het gevarieerde supporters-publiek.
3. Liefdadigheid loont niet.
Het knaagt aan eigenwaarde en zelfrespect van de getroffen ‘doelgroep’.

Dat moet je als gemeente niet willen. Als een bedrijf het zo organiseert, is er weinig aan te veranderen. Maar meedoen en positieve aandacht geven als lokale overheid: nee, nee, nee!

Meewerken brengt je als gemeenteambtenaar en in het verlengde daarvan je dienst en wethouder in een lastige positie. Zo’n troetelactie getuigt niet van consequent beleid als Koers Inclusief de gekozen route is. Terwijl je een initiatief van een ondernemer met goede bedoelingen natuurlijk graag wilt waarderen.

Hoe ga je als gemeente beleidsmedewerker om met verzoeken om mee te doen aan liefdadige initiatieven als zoiets zich voordoet en dat doet het? ‘Het is toch zo leuk voor dat soort mensen’.

Ja, maar.....

Verstandig!

Waardeer de goede intenties, maar maak duidelijk dat deze gang van zaken niet meer past in gemeentebelief 'Nieuwe stijl'.

En draag onmiddellijk en in één adem een alternatief aan. Sociaal-maatschappelijke betrokkenheid nooit ontmoedigen!

Dat de gemeente het idee ook zeer waardeert, applaudisseert, promoot..... mits voor haar burgers collectief.

Misschien is er nog een sponsor nodig om een sportevenement geschikt te maken voor meer Stadjes, een gehandicapten-parkeerplaats te realiseren, een betere symboolbewegwijzering. Sluit aan bij capaciteit, kwaliteit en gewenste beeldvorming van de betrokken firma. Wellicht beschikt de gemeente nog over een stimulerende maatregel of cofinanciering. Of wil de wethouder in passend vervoer de aanwinst presenteren.

Creatieve oplossingen ontwikkelt u direct bij burgers met afstand tot de gevarieerde samenleving.

Dat versterkt hun betrokkenheid en medeburger perspectief.

Kortom: "U" mist de boot niet, maar stuurt deze op inclusieve koers.

Handig en verstandig.

Dit is een waar gebeurd verhaal.

Als gemeente kregen we daadwerkelijk een aanbod van een ondernemer voor een geheel verzorgde voetbalmiddag in de skybox voor twee mensen met een handicap. Die twee mensen mocht de gemeente "uitkiezen".

Sowieso een moeilijke opdracht, want wie kies je dan? Maar daarvoor ligt een andere vraag: willen we dit? Nee, want we willen dat iedereen zo veel mogelijk gewoon mee kan doen en we willen niet een exclusieve VIP behandeling voor mensen met een handicap.

Door contact te zoeken met de initiatiefnemers en het bovenstaande uit te leggen ontstond een bijzondere dialoog. Samen met het Wmo platform en de gehandicaptenraad hebben we een alternatieve oplossing bedacht voor zo'n goed bedoeld initiatief.

Door op deze manier het beleid uit te leggen, de dialoog aan te gaan ontstaat creativiteit en vindingrijkheid. Diversiteit verruimt het denken. En daardoor ontstaan vaak de mooiste oplossingen. Dat maakt mijn werk zinvol, inspirerend en creatief.

*Jelly Bruining
Beleidsmedewerker
Gemeente Groningen*

Wie het kleine niet eert

Een losse stoeptegél.

Probleem van niks dus. Wie valt daar nu over?

Ik als blinde kip op krukken.

Maar ik weet waar ie ligt: voor mijn voordeur 3 stappen links. Dus ik kijk wel uit.

Dat is egocentrisch gedrag.

Mijn buurvrouw een straat verder met haar rollator hobbelt ook over mijn stoep. De kans is groot dat zij minder alert is op de wiebel tegel dan ik. Om maar niet te denken aan toevallige passanten en net lopende kinderen.

Hoe kleiner je bent, hoe groter de hobbeling overdwars.

Een losse stoeptegél. Bij nadere inspectie zelfs 3. Wat te doen als burger die zich verantwoordelijk voelt voor z'n medemens?

Het is mijn stukje stoep. Eenvoudig. Bel 050 – 367 89 10 ROEZ Meldpunt Ruimtelijke Onordening.

Succes verzekerd!

Binnen een paar dagen val ik niet over mijn tegels maar bijna over een ijverige medewerker van Stadsbeheer Wijk Zuid.

Hij repareert niet alleen vakkundig de losse tegels, maar ook nog een ander scheef stoepstuk waar ik me allang bij had neergelegd.

Hebt u hier ook nog last van i.v.m uw scootmobiel schuurtje. Geweldig! Alleen al de vraag en het overleg.

Nu kan ik over eigen stoep sloffen, me verantwoordelijk voelen voor mijn buurtgenoten en riant inparkeren op 3 wielen. Door de aanpak van de wijkpost medewerker voel ik me een betrokken burger i.p.v. klunzige zeurpiet, wat minstens zo belangrijk is.

Net terug van een half jaar weggeweest vanwege een complex gebroken been, schiet me te binnen dat de meeste van mijn medepatiënten in het ziekenhuis belanden vanwege dit soort onbenullige ongelukjes.

Geen spectaculaire rampen, maar doodgewone huis-tuin-en straat akkefietjes.

Wijkpost medewerkers dragen meer bij aan het sparen van kosten in de gezondheidszorg dan we met z'n allen beseffen en waarderen. Daar kan geen preventieve bevolkingscampagne tegenop. Of het nu gaat om losse stoeptegels, veilige afritten of werkende verkeerslichten.

Al te vaak mopperen we collectief op wegomleggingen en een opgebroken wegdek. Omrijden, vertraging.... Verdorie, nu haal ik net mijn trein niet. Kom ik te laat bij de crèche.

Vervelend.

Ja, maar intussen zorgen al die stratenmakers en rioleringsdeskundigen wel voor onze veiligheid.

Wie het kleine niet eert..... denk ik.

Wie nooit laat horen hoe hij/zij geniet van de riante nieuwe asfaltweg zonder scheuren, de fraaie bloembakken, de rechte stoep, de glooiende afrit...

Wie dat allemaal maar vanzelfsprekend vindt...

Ik niet meer.

Ik neem me heilig voor meer aandacht te besteden aan de luxe die dat allemaal oplevert.

Betrokken burgers hebben betrokken medewerkers nodig om een plezierig leefklimaat en een toegankelijke stad te realiseren.

Een gemeenteraad kan de wereld regelen in verordeningen en bestemmingsplannen, maar je hebt er pas plezier van als uitvoerende werkers het doen.

De burgers van de Stad zijn onze ogen en oren voor het op orde houden van de openbare ruimte. 'Wij zorgen, samen met u, voor een prettige en duurzame leefomgeving'. Een klein probleem kan al snel verworden tot een grote stoorzender en daarom is het melden een begin van een oplossing.

Meldpunt Stadsbeheer

Werelden apart

Het valt niet mee de spelregels van een samenleving tot in details door te krijgen als je ze niet met de paplepel binnen hebt gekregen.

Als je paplepel in Somalië is blijven liggen, is de cultuur van dienstverlenend Groningen complex. Je staat te springen om bij te dragen aan je nieuwe leefomgeving. Werk betekent naast inkomen ook respect, een positie en 'erbij horen'.

Met een voorlopige verblijfsvergunning op zak stap je zelfverzekerd maar vol twijfel bij de Sociale Dienst binnen. Daar moet je je melden en die gaan je aan een baan helpen. Een gediplomeerd ingenieur kunnen ze vast en zeker gebruiken.

"Een goede opleiding is investeren in je toekomst" zeiden ze vroeger in het dorp en nu op tv en internet.

Dat valt tegen. Je wordt niet direct met open armen ontvangen. Eerst is er een balie en een nummertje trekken en op je beurt wachten.

In een ruimte waar allemaal andere mensen hetzelfde doen: zitten en wachten. Wachten? Je hebt al veel te lang op de reservebank gezeten.

Onrust stapelt in je hoofd.

Eindelijk klikt jouw nummer op het scherm.

Aardige man, thee.. maar dan komen de formulieren op tafel. Nee, niet weer! Houdt het dan nooit op? Wat willen ze met al die vragen?

Voor het goede doel besluit je mee te werken.

Tot die aardige man moeilijk gaat doen en je het spoor helemaal kwijt raakt.

Hoezo: 'Geen werk op uw niveau'?

Hoezo: 'Uw diploma is hier niet geldig'?

Hoezo: 'Aanvullende opleiding'?

Ik ben waterbouwkundig ingenieur met werkervaring. Dat is mijn vak, dat heb ik te bieden.

Als schoonmaker beginnen? Weer naar school? No way! Is die man nu helemaal gek geworden? Hij doet zijn werk gewoon niet.

Verwacht hij misschien eerst geld? Ja maar dat heb ik nu niet. Een wederdienst? Onderdanig gedrag?

Alle frustraties van 5 jaar kast – muur – asielzoekerscentra – bureaus, onmacht en wantrouwen ontploft.

Zo laat ik me niet meer intimideren!

Ik kom uit een belangrijke familie, ik heb vrienden.....

Alleen hier niet, besef je op hetzelfde moment. De absolute eenzaamheid treft je genadeloos. Het wordt zwart voor je ogen. Niks voelen en doorvechten. Het gaat om overleven: jou krijgen ze er niet onder. Je ouders moeten trots op je kunnen zijn, al zijn ze er niet meer.

Je gaat erbij staan, leunt dreigend naar voren en gooit een stortvloed imponerende woorden en gebaren naar de overkant. Bij vergissing in je eigen taal. Dus dat komt waarschijnlijk niet over. Maar dat ben je even helemaal kwijt – net als de controle.

De man tegenover je niet. Hij blijft rustig.

Wilt u nog een kopje thee?

Vertelt u eens over uw woonsituatie. Kent u mensen die u kunnen helpen? Soms moet je een omweg gebruiken om je doel te bereiken. Maar u staat er niet meer alleen voor, ik ga u helpen. Stap voor stap. Daar kunt u op rekenen.

Houvast

